

τα Χορτάτα

ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 13
ΙΟΥΝΙΟΣ
ΙΟΥΛΙΟΣ
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2014
ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ
tachortata.blogspot.gr

Τριμηνιαία περιοδική έκδοση του Συλλόγου των Απανταχού Χορτιωτών Λευκάδος

ΠΡΩΤΗ ΣΕΛΙΔΑ

Καλοκαίρι 2014

Άποψη των Χορτάτων απ' τα Μελίδια, «ανεβαίνοντας γραμμή στα Σταυρωτά μέσα στην άσπιλη πουχία». Στο βάθος η θάλασσα του Κομπλιού.

«Ο χώματα της γης μου!
Χώμα Λευκαδίτικο, πρωτόχωμα
τιτάνια ζύμη του κορμιού μου
του ίδιου μου του ακοίμητου
μυαλού!».

Άγγελου Σικελιανού,
Η Συνείδηση της Γης μου.

Φεγγάρι πανσελήνου:

«Κάτι κρυφό μυστήριο εστένεψε
τη φύση κάθε ομορφιά να
στολιστή και το θυμό ν' αφήση»,
Κρητικός, Δ. Σολωμού, απ. 20

Full Moon (Πανσέληνος), Θεόδωρος
Στάμος (1948, The Phillips Collec-
tion, Washington D.C.).

Ο σπουδαίος, λευκαδίτης εκ πατρός,
ζωγράφος (1922-1997) του
αφηρημένου εξπρεσιονισμού
χρησιμοποιεί συχνά πέπλα χρώματος
που δίνουν την εντύπωση του νερού
και της θάλασσας, συνδυάζοντας
«άμορφα» σχήματα με ρευστές
κυματιστές γραμμές. Η αίθουσα
τέχνης στην πλατεία Μαρκά της
Λευκάδας φέρει το όνομά του.

Το πανηγύρι του χωριού μας

Του
ΑΓΓΕΛΟΥ
Γ. ΧΟΡΤΗ

ΦΩΤΟ: ΡΙΚΟΣ (FRITZ BERGER)

Αύγουστος 1972: Το πανηγύρι στα Χορτάτα σε χορούς κυκλωτικούς

«Στον ίσκιο της χαράς του ως κάτου από 'να πλάτανο ας τρώει κι ας
πίνει κι ας χορεύει το χωριό!»

Άγγελου Σικελιανού, Η Συνείδηση της Γης μου

Ο αιωνόβιος πλάτανος με τον τεράστιο κορμό του να σκεπάζει με τον
ίσκιο του τη μικρή χωμάτινη πλατεία. Μπροστά του, στην άκρη του
δημόσιου δρόμου που οδηγούσε στα νότια και νοτιοδυτικά χωριά του
νησιού μας, το Κανάλι, η βρύση με το κρυστάλλινο νερό που, βγαίνοντας
από τα σπλάχνα του βουνού, ήταν ένα μοναδικό και πολύτιμο δώρο για
όσους, συγχωριανούς και περαστικούς, αποζητούσαν τη δροσιά στην
κάψα του καλοκαιριού. Σελ. 6

Το γράμμα
της Σύνταξης

Τ'αμύδαλα δεν
φτάνουνε για
ούλους

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΑΚΟΜΗ

Γεγονότα και σχόλια Σελ. 4 & 7

Ο λόγος στους ξενιτεμένους μας Σελ. 7

Η σελίδα της χορτιώτισσας Σελ. 7

Ποικίλα Σελ. 8

Τ'αμύδαλα δεν φτάνουνε για ούλους

Αγαπητοί συγχωριανοί και φίλοι αναγνώστες,

Στα τέλη του Θεριστή- αρχές Αλωνάρη ματαβρέθηκα στο χωριό κι είχα να νέα συνάντηση με τον πρόεδρο της Χορτιώτικης Γερουσίας, τον αγαπητό και σεβαστό σε όλους μπάργμα Τιπούκειτο. Σ' εφτήνη τη συνάντηση δεν εσυζητήσαμε για την ομηρική Ιθάκη – Λευκάδα, αλλά για τα προβλήματα του χωριού, που τα κατέχει καλύτερα απ' τον καθένανε. Απ' την παραπάνου συζήτηση σας μεταφέρω το ζουμί.

Τ (μπάργμα Τιπούκειτος): Που λες ανηπέ, κάποτα εγίνγκα μάρτυρας μιας περιέργης σκηνής ανάμεσα σε μια ηλικιωμένη γυναίκα του χωριού και σ' ένα παιδάκι 8-9 χρονώνε. Η γυναίκα εμάζωνε αμύδαλα από μια αμδαλιά που δεν ήτανε δική της. Το παιδάκι, που έπαιζε εκεί δίπλα, εξάμωσε¹ να πάρει δυο αμύδαλα, ξέροντας πως την αμδαλιά την είχε φυτέψει ο παπούλης του κι ήτανε του μπάργμα του κι όχι τ'ς αμδαλομαζώχτρας. Η γυναίκα όμως τ'ο'βαλε τ'ς φωνές και τον επρόντησε² με απειλητικές κινήσεις και χειρονομίες που τις εσυνόδεψε με τ'ς φράσεις: «Για τ'ρα δα καμπιόνι³! Χάει, παιδάκι να) υπάρχει νομική διαφοροποίηση των πολιτών. Δεν μπα να φωνάζει ο μπάργμα Θουκυδίδης, που η ιστορία του διδάσκειται σ' ούλονε τον κόσμο, πως, είτε είσαι Χορτιώτης είτε απ' άλλο χωριό, είτε έχεις μπάργμα στην Κορώνη είτε όχι, δε θα σε ξεχωρίσει η πολιτεία ως πολίτη. Εφτό, στην περίπτωση των προβλημάτων του χωριού μας, θα πει πως ούλα τα χωριά τ'ς Λευκάδας κι ούλοι οι Λευκαδίτες έχουνε τα ίδια δικαιώματα και δεν (πρέπει να) ισχύει το γνωστό πως ούλοι οι Λευκαδίτες είναι ίσοι, αλλά μερικοί συντοπίτες μας είναι πιο ίσοι απ' τους άλλους. Θα μου πεις, βέβαια, πως αν γένονται ούλα δίκαια, τότενες τι τσου θέλουμε τ'ς πολιτικούς, όπως έλεε κι ο μακαρίτης ο Αυλωνίτης στην κωμωδία Οι 900 και η Μαρίνα. Φαίνεται, λοιπόν, πως η ατάκα του δεν είναι καλαμπούρι αλλά μια πικρή αλήθεια. Γιατί κι οι πέτρες το ξέρουνε πως να ζωή οι κάτοικοι του χωριού μας, αλλά και κάποιων ακόμα χωριών, όπως το Κομπλιό και το Μανάσι, αντιμετωπίζονται σαν ποπολάροι από κάποιους σύγχρονους φεουδάρχες, που κάνουνε ντόρο για τον «αδαμάντινο» χαρακτήρα τους, αλλά δεν τους βρίσκει κανέναν τον ντορό⁵. Η βασική αιτία αυτού του καταφρόνιου μου κάζει⁶ πως εντοπίζεται στο DNA κάποιων Μαυρογιαλούρων. Να σου δώκω ένα παράδειγμα:

Ο αείμνηστος **γιατρός Παναγιώτης Χόρτης**, επιστημονικό ανάστημα παγκόσμιου διαμετρήματος, έχει τιμηθεί, όπως ξέρεις, από το Νοσοκομείο «Σωτηρία» (δόθηκε το όνομά του σε αμφιθέατρο του Ιδρύματος), από επιστημονικούς φορείς στην Ελλάδα και στο Εξωτερικό, από την κοινότητα Σαρωνίδας, που έδωσε σε δρόμο της το όνομά του, κι ένα σωρό κόσμος σήμερα τονε μνημονεύει με ευγνωμοσύνη. Για το Γιατρό, λοιπόν, που ετίμησε και ευεργέτησε την ιδιαίτερη πατρίδα του, τη Λευκάδα, όσο ελάχιστοι, τι έκαμε η Λευκάδα; Αναγνώρισε την προσφορά του; Εκτός από την Εταιρεία Λευκαδικών Μελετών, που του αφιέρωσε επέρσι μια ημερίδα, τίποτα απολύτως. Στ'ς ονοματοδοσίες πλατειών και δρόμων τ'ς Λευκάδας, ανάμεσα σε εξήμισους προσωπικότες, υπάρχουνε και άσημα, χωρίς ουσιαστική προσφορά προσώπα, που είχανε όμως τον τρόπο τους να πουλάνε φρου φρου κι αρώματα. Και ρωτάω: Γιατί, ορέ παιδιά, το κάντε εφτό; Περηφανευόμαστε για το Βαλαωρίτη, που δεν άντεχε τη διαπλοκή και τ'ο'βαλε με τσου Ιακωβάτους, πραιτωριανούς του Βούλγαρη, και με την «πυγή» του τ'ς ετακτοποίησε. Στο τέλος εσκάθηκε⁷, με αποτέλεσμα και η πολιτική και η χώρα να στερηθούνε τ'ς υπηρεσίες από ένανε μεγάλο άντρα. Με κίντυνο να θεωρηθώ αφελής, θα τολμήσω να πω πως είναι υποχρέωση του τίμιου ανθρώπου που αναλαμβάνει κάποιο αξίωμα να δείχνει τον ίδιο σεβασμό για ούλους και να αντιμετωπίζει με την ίδια ευαισθησία τον πρόεδρο της Δημοκρατίας και τη θεια σου την Ελένη, να αντιμετωπίζει το ίδιο «τα εώα και τα εσπέρια, την άρκτον και την μεσημβριάν»⁸, π'ο'λεε κι ο καθηγητής σου Διονύσιος

Ζακυνθινός.

Ε: Για τον αείμνηστο Γιατρό, ούλη η Λευκάδα ξέρει την προσφορά του και την αδιαφορία των ιθυνόντων για αναγνώριση αυτήνης τ'ς προσφοράς. Μπορείς όμως, μπάργμα, τα υπόλοιπα να ντα κάμεις πιο λιανά;

Τ: Να ντα κάμω, ορ' ανηπέ. Ούλοι ξέρουμε το δημοτικό τραγούδι για το γιοφύρι τα Άρτας, που «ολημερίς το χτίζανε, το βράδυ εγκρεμιζόταν». Ε, λοιπόν, κερότερο κι απ' το γιοφύρι της Άρτας πάει να καταντήσει **το έργο κατασκευής του δρόμου για τη θάλασσα του Κομπλιού**. Εδώ και κάποιες δεκαετίες, απάνου από δύο, εξεκινήσανε το έργο και με χίλια βόσανα και παρακάλα εγίνγκε η διάνοιξη μέχρι καμιά τετρακοσριά μέτρα πριν απ' τη θάλασσα. Από τότενες ο δρόμος έμεινε μισοτελειωμένος κι αναρωτιέμαι γιατί. Για να μην είμαστε όμως άδικοι, θα προσπαθήσω να μπω στη ... θέση των αρμοδίων. Κάνω, λοιπόν, μια υπόθεση εργασίας και λέω: Μπορεί οι άνθρωποι να σκέφτονται πως αν τονε τελειώσουνε το δρόμο, τότενες θα δημιουργηθούνε ένα σωρό προβλήματα, όπως: 1) Οι κάτοικοι των Χορτάτων (και του Κομπλιού) θα απαρτάνε τσι δουλειές τους και θα πηγαίνουνε για μπάνιο, πράμα που θα πλήξει την οικογένεια του κάθε Χορτιώτη αλλά και την ντόπια οικονομία, χώρια που θα κιντυνέσουνε κι απ' τη γνωστή «τρομοκρατική» οργάνωση (;) ΕΝΦΙΑ, 2) Θα απαρνηθούνε τ'ς πατροπαράδοτες αξίες (μπορεί να μπλέξουνε με τίποτα τουρίστες – τουρίστριες που δεν ξέρουμε πούθενε κρατάει η σκούφια τους και να γένουνε ούλα σκούφιας και μεπερέτες⁹), 3) Μπορεί να εγκαταλείψουνε την κίνηση με τα παραδοσιακά μέσα, όπως τσου γαϊδάρους και λοιπά φορτηγά ζώα, που είναι απειλούμενα είδη, και να αντικατασταθεί η πανίδα με το αγροτικό του Λευτέρη, 4) Μπορεί να κιντυνέψει ο κόσμος απ' τα τρακαρίσματα, όπως κιντυνεύει ο μπάργμα Φλίπος στο χωριό, γιατί ο φωτισμός τ'ς ΔΕΗ δε φτάνει – εδώ σου αποκαλύπτω πως γι' αυτόνε το φωτισμό κι απλομή¹⁰ τον μπάργμα Φλίππο θέλουνε να φκιάσουνε τη λεγόμενη μικρή ΔΕΗ (της ΓΕΝΟΠ ΔΕΗθώμεν) και μην ακούτε, ούλες οι άλλες εξηγήσεις είναι παραμύθια – μα τα Ελληνικά ΤΑχυφαγεία! Υπάρχει ακόμα περίπτωση να συνεχιστεί το βιολί να κόβεται το ρεύμα, οπότε κιντυνεύουμε να ξεφτιλιστούμε διεθνώς και να δώκουμε και το τελειωτικό χτύπημα στην εθνική οικονομία, επανερχόμενοι στα λυχνάρια και τις λάμπες με πετρόλαδο¹¹, συσκευές ως γνωστόν ιδιαίτερα ενεργοβόρες, 5) Θα αναπτυχθεί ο τουρισμός στην περιοχή με ούλα τα μοιραία επακόλουθα, όπως να μάθουνε οι ξένοι τη ντοπιολαλιά, οπότε θα κινδυνέψει με αλλοίωση η πολιτιστική τους ταυτότητα, ή να αλλάξει η χορτιώτικη ντοπιολαλιά και να πούνε το κομπιόρι όχι ντομάτα αλλά δομάτα και τον Κομπλιώτικο γιάλο να ντονε πούνε «πόρτο scoop» (scoop= σέσουλα) ή καλύτερα «πόρτο Αρνί», όπως εβγάλανε τη Μουτ'λού «πόρτο Κατσίκι». Κι αν εξωγήνιοι καταλάβουνε τα Χορτάτα και τον Κόσμο και φκιάσουνε δρόμο για τη Νεραϊδόλυμπα¹² («Αρχή σοφίας ονομάτων επίσκεψις»), νομίζω πως εφτήνη η παραλία λογικά θα πάρει τη νεοπλατωνική ονομασία «porto patsaliki». Άσε που μπορεί οι Χορτιώτες να μάθουνε να πίνουνε και εισαγόμενα / απαγορευμένα για το χωριό μας λόγω κλωρίδας, όπως τσάι Κεϋλάνης, για να αγγλίζει η προφορά τσου, συνήθεια διπλά και τη τριδιπλα επιλήψιμη, γιατί θα επιβαραυνθεί περισσότερο και το εμπορικό μας ισοζύγιο. Μπορεί ακόμα, μπορεί να έχουνε πια τρελαθεί και να θέλουνε να κλέψουνε το ψωμί από συντοπίτες τους, κόβοντάς τους πελατεία, ενώ δε θαν έχουνε να πούνε νερό, γιατί θα γυρίσουνε κι οι εσωτερικοί μετανάστες, που θα θέλουνε κι εφτήνοι να νιφτούνε και, όπως ξέρεις, το περισσότερο νερό πάει κυριολεκτικά υπέρ της αεροπορίας – να μη νιφτούνε κι οι σμνίτες μας; Έπειτα, με το δρόμο θα χάσουμε τη φυσική ξακούρδα¹³ του Κομπλιώτικου, όπου μπορείς απάνου απ' το φρούδι να τσουλήσεις στη θάλασσα, και θα χάσουμε έτσι και τη δυνατότητα ν' ανακρηχθεί η ξακούρδα Παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά ή, έστω, περιοχική ιδιαίτερου φυσικού(;) «κάλου».

Πρόσθεσε, ανηπέ, σ' ούλα εφτά και το γεγονός ότι **«τ' αμύδαλα δεν φτάνουνε για ούλους», όπως διδάσκει η**

παγκόσμια οικονομία, και θα καταλάβεις πως δε φταίει κανένας άλλος παρά μοναχά οι απαιτήσεις και το θράσος μας, που «μας εγέρασαν προώρως»¹⁴. Εξάλλου, υπάρχει κίντνος να ζηλέψει και κανένας στη σκέψη πως κάποιος γείτονάς του θ' ανοίξει καντίνα στην παραλία και θα ντα κονομήσει, ή πως το λαχίδι¹⁵ του θα πάρει αξία, άλλος πως θα ανοίξει σουπερ μάρκετ κανένας ξενοχωρίτης κ.τ.τ. Βαστάτε Τούρκοι τ' άλογα! Αλλά κι αν μεραστούνε τ' αμύδαλα, όπως λέει ο μπάρμπα Θουκυδίδης, θα τρώμε πολύ, θα παχύνουμε, θα μας πιάνει λόξυγγας, θα πηγαίνουμε στο γιατρό κλπ. κλπ., με ούλα τα μοιραία επακόλουθα. Άστα να πάνε στα κομμάτια. Γι' αυτό έκαμα έκκληση στους συγχωριανούς ν' αφήκουνε άλλα χωριά να κάνουνε έργα «ανάπλασης» και «αξιοποίησης», για να πάθουνε των παθών τους τον τάραχο με όσα είπα παραπάνου και για να μη φτάσουνε οι χωριανοί μας στο σημείο να πούνε μετά «ήθελές τα και παθές τα».

Ε: Εφτά, μπάρμπα, μοιάζονε λίου σουρεαλιστικά, αλλά καταλαβαίνω πολύ καλά τι θέλεις να πεις. Μο'καμε όμως εντύπωση που σε μεσημεριανή τους κουτσομπολιστικοσύναξη κάποιες θειάδες τση γειτονιάς – όκι α λα Τουβούδες, αλλά κάτι σαν πολιτμπυρο τση γειτονιάς – πο'κουνε ιδεί πολλά τα μάτια τσου, εκουβεντιάζανε για ένα πιο σουρεαλιστικό σενάριο για το θέμα, πο'μοιαζε με λαϊκή παράδοση. Ελέανε, λοιπόν, πως η θάλασσα του Κομπλιού είδε κι απόειδε κι εθέλησε να μετακομίσει απ' τα ελληνικά Κακομοιράτα στα αραβικά Εμιράτα - έχει κι εφτήνη την αξιοπρέπεια της, ετονίζανε – και να πάρει και μπόνους μετεγγραφής, όπως κάνει κάθε αξιοπρεπής πορτογύρω ... Πρωινιατζού και Αλλης Οποιασδήποτε Ζώνης (ΑΟΖ). Ακούστηκε μάλιστα από κάποια γλωσσού, που είναι όμως καλά ενημερωμένη, γιατί έχει πρόσβαση σ' τση πηγές, απ' το Βρυσούλι¹⁶ ως τα Ενωμένα Αραβικά Εμιράτα με το υπάλμυρο νερό και τον ποταμό ... Σνδούντεν¹⁷, ακούστηκε, που λες, πως ετούτη η θάλασσα επροσπάθησε να επικοινωνήσει με τον Εμίρη, αλλά δεν τα κατάφερε, γιατί δεν έπιανε το κιντό. Τ: Το πήρε κι εμένα τα' αυτί μου. Λένε μάλιστα πως η θάλασσα του Κομπλιού τον πόνο της τον ξομολόγηκε στη Σέσουλα κι είχε κι ένα δικιο, εδώ που τα λέμε. Τέτοια κάλλη δεν τα βρίσκεις εύκολα. Ελκυστική, παρθένα, χυμώδης, σπάνιας ομορφιάς, όπως τ' αδέρφια τση μιας μάνας γέννα, τς Λευκαδάς - οι Εγρεμνοί, το Πόρτο Κατσίκι, ο Γιάλός, το Κάθισμα, κλπ. -, μία θάλασσα «όπου τα χαλίκια είναι καθάρια τελειωμένα από το κύμα σαν αυγά περιστεριού»¹⁸. Γι' αυτό είν' η πιο πολύφερνη νύφη τ'ς Ελλάδας, που τνην λιμπίζονται πολλοί, περισσότερο κι απ' την Κλώντια Σίφερ¹⁹ στα καλύτερα τ'ς. Αλλά πονηρά – πονηρά τ'ς λέει η Σέσουλα: «Γιατί να πας εσύ στα Εμιράτα και να μην έρτουνε τα Εμιράτα σε σένανε;», κι έτσι τνην έπεισε κι έληξε εκεί το ζήτημα. Προσωπικά, βέβαια, νομίζω πως μπορεί και να τνηνε ζηλεύουνε και να τνηνε φθονούνε μερικοί. Αλλά, όπως έλεε κι ο μέγας Σικελιανός, τι φταίει το διαμάντι κι αν ακτινοβολεί;

Ε: Από εφτήνη τνην ανάλυση που έκαμες, μπάρμπα, καταλαβαίνε ο καθένας από μας τ'ς αναρμόδιους τνην

εξαιρετική ευαισθησία των αρμοδίων, που μπορεί και να μην κλειούνε μάτι απ' τνην έγνοια τους για 'φτα τα προβλήματα. Άλλα όμως προβλήματα το χωριό δεν έχει; Τ: Αν έχει, λέει; Εδώ, αν επρόσεξες, εσταμάτησα τνην αριθμηση από ένα σημείο και μετά, για να μην μπερδευτώ. Συνεχίζω. Στ'ς συγκοινωνίες μια ταχύτητα ξέρουνε οι αρμόδιοι, τνην ... όπισθεν! Ακόμα και στη σήμανση του δρόμου υπάρχει πρόβλημα. Για τνην Εγκλουβή, όπως ξέρεις, πάει τόσος κόσμος και, μόλις φτάσει στα Χορτάτα, ψάχνεται, μην ξέροντας πούθε να στρίψει. Περιμένουμε κι ελπίζουμε – μας το υποσχεθήκανε - με το ΕΣΠΑ τση επόμενης χιλιετίας (όχι χιλιετηρίδας) να ενταχθεί η κατασκευή τ'ς πινακίδας με τνην κωδική ονομασία «ΠΡΟΣ ΕΓΚΛΟΥΒΗ» και με το ΕΣΠΑ τση μεθεπόμενης χιλιετίας να αναγραφεί η χιλιομετρική απόσταση, αφού μετρηθεί με το παραδοσιακό πασέτο²⁰, για να μην υπάρξει από πουθενά αμφισβήτηση. Άλλο: Ο δρόμος για τνην Παναγιά είναι γιομάτος λακκούβες, ενώ και η συντήρηση των αγροτικών δρόμων είναι πλημμελής ή ανύπαρκτη. Κι εφτά όμως έχουνε τνην εξήγησή τους, γιατί η κάθε λακκούβα κρατάει νερό κι έτσι δημιουργούνται μικρές μινιατούρες οικοσυστήματος. Αν μάλιστα βάλλουμε μπαμπάκι με φασιόλους σ' εφτές τ'ς λακκούβες, θα τρώμε φασούλια με τη σέσουλα. Τα άλλα σου τα λέω με δυο κουβέντες: οικόπεδα τ'ς πρόνοιας, γιατρός, αποχέτευση, ρύπανση των δυτικών ακτών από διερχόμενα πλοία – σιδεροκέφαλος ο καινόργιος λιμενάρχης - και, και, και. Εσύ όμως, ορ' ανηψέ, τι γνώμη έχεις για ούλα εφτά; Ε: Μου τα 'πες, όπως πάντα, με το δικό σου ξεχωριστό κι ελκυστικό τρόπο, μπάρμπα Τιπούκειτε. Αφού όμως το θέλεις, θα σου πω κι εγώ τνην άποψή μου με το δικό μου τρόπο:

*Είναι τα ψηφαλάκια λιγοστά
Και για το δικιο ποιος να πολεμήσει;
Για το Χορτιώτη δε θα βγω εγώ μπροστά
Δεν κινδυνεύει από πείνα να ψοφήσει.*

*Μα αν ο φτωχός ξωμάχος ζει ή πεθαίνει
Είτ' από έλλειψη γιατρού είτ' απ' αδιαφορία
Μην πείτε πως τυχαία αυτό συμβαίνει
Γιατί, θαρρώ, θα 'ναι μεγάλη αδικία.*

*Φκιάνονται εταιρείες για τα ζώα,
Κροκόδειλους και σκύλους και γαιδάρους,
Αχ, να μπορούσα να γαυγίσω τάχα αθώα,
Γιατί σκυλιά βοηθάτε μόνο και κουμπάρους.*

*Δεν πρέπει η φροντίδα ν' απλωθεί
Από τους χειριστές του παγκαρίου
Κι ούλους τους Λευκαδίτες να δεχτεί
Στο τέμενος του αγίου ... Βαλαντίου;*

Για τη Σύνταξη: Έκτορας Γ. Χόρτης

ΛΕΞΙΚΟ

¹ ξαμώνω = προσπαθώ με αφηνιδιαστική χειρονομία να αδράξω κάτι να πετύχω κάποιο στόχο· να επιτεθώ
² προντάω = διώκνω
³ για τ'ρα δα καμπιόνι = ειρωνικά: για ιδες πρόσωπο!· για ιδές «προφαντικό» (για ανάξιο λόγου πρόσωπο)
⁴ ντόρκος = ελεύθερος· ασύδοτος
⁵ ντορός = ίχνος· «πατνιασιά»
⁶ μου κάζει = μου φαίνεται
⁷ σκαίνομαι = συχαίνομαι
⁸ «τα εώα και τα εσπέρια· τνην άρκτον και τνην μεσημβριάν» = τνην Ανατολή και τη Δύση· το Βορρά και το Νότο
⁹ σκούφιος και μπερέτες = γης Μαδιάμ· διαλυτική κατάσταση/καταστάσεις
¹⁰ απλομής = εξαιτίας
¹¹ πετρόλαδο = πετρέλαιο

¹² Νεραϊδόλυμμα = θάλασσα με πολύ απόκρημνη και θαυμάσια ακτή· στην οποία καταλήγει η χαράδρα της Κολώνης· Το πλιοβασιλέμα της απ' το Χορτιώτικο 'Βήσσαλα' είναι μοναδικό
¹³ ξακούρδα = φυσική τσουλήθρα· μεγάλη κατωφέρεια
¹⁴ Μανόλη Αναγνωστάκη· Νέοι της Σιδώνος
¹⁵ λαχίδι = μικρό κομμάτι γης
¹⁶ Βρυσούλι: πηγή των Χορτάτων· μερικές εκατοντάδες μέτρα ΝΔ του χωριού·
¹⁷ Σνδούντεν· Έντουαρντ: αμερικανός διαχειριστής συστημάτων που αποκάλυψε πληροφορίες για απόρρητα προγράμματα παρακολούθησεως τηλεπικοινωνιών από τις ΗΠΑ
¹⁸ Αγγ· Σικελιανού· Η Συνείδηση της γης μου· IV· Τα Χώματα
¹⁹ Κλώντια Σίφερ· γερμανίδα καλλονή που έλαμψε ως μοντέλο τη δεκαετία του '90
²⁰ πασέτο = ξύλινο μέτρο

Εταιρεία Λευκαδικών Μελετών: Γενναιοδωρία και δημιουργικότητα

I. Η Εταιρεία Λευκαδικών Μελετών, το μοναδικό επιστημονικό σωματείο της Λευκάδας, απέκτησε το διαδικτυακό της τόπο (Iefkadika.gr), όπου μπορεί κανείς να ενημερωθεί για το τεράστιο έργο της στα 44 χρόνια λειτουργίας της (1970-2014). Από τον παραπάνω διαδικτυακό τόπο μεταφέρουμε τα της δημιουργίας του: «Η οικογένεια των Δημήτρη Θρ. Φατούρου και Άννας Albuquerque, μελών της Εταιρείας, προσέφερε χορηγία για τη δημιουργία και τη φιλοξενία του διαδικτυακού τόπου. Ο Πάνος Γ. Ροντογιάννης, προγραμματιστής, μέλος της Εταιρείας, ανέλαβε το τεχνικό μέρος και ο Τριαντάφυλλος Ε. Σκλαβενίτης, Ιστορικός, Διευθυντής Ερευνών ΕΙΕ, μέλος της Εταιρείας, ανέλαβε την επιμέλεια των κειμένων του διαδικτυακού τόπου, ο οποίος λειτουργεί από το καλοκαίρι του 2014». Σε σύντομο υπόμνημα για το έργο της Ε.Λ.Μ., μεταξύ άλλων, επισημαίνεται η ανάγκη να ψηφιοποιηθεί και να γίνει προσιτή και από το διαδίκτυο η βιβλιοθήκη λευκαδικών σπουδών που δημιουργήσε η Εταιρεία. Αυτή η σπουδαία πρωτοβουλία και δράση είμαστε βέβαιοι ότι, με την κατάλληλη στήριξη, θα αποδώσει αγγαλούς καρπούς.

II. 10' Συμπόσιο της Εταιρείας

Στο διήμερο 8-9 Αυγούστου 2014 πραγματοποιήθηκε στο Πνευματικό Κέντρο του δήμου με απόλυτη επιτυχία το 10' Συμπόσιο της Εταιρείας Λευκαδικών Μελετών, αφιερωμένο στα 150 χρόνια από την Ένωση της Επτανήσου, με θέμα «Πολιτισμικές εκφράσεις της Επτανησιακής ταυτότητας, 17ος-20ός αιώνας». Από τους εισηγητές έγινε αναψηλάφηση του ιόνιου παρελθόντος και μάλιστα των μηχανισμών μέσα από τους οποίους διαμορφώθηκε η ιδιαίτερη φυσιογνωμία του ιόνιου κόσμου κατά τις περιόδους της Δυτικής κυριαρχίας στα Επτάνησα και διερευνήθηκαν οι πνευματικές του σχέσεις με τον ευρωπαϊκό πολιτισμό αλλά και με το ελληνικό εθνικό κέντρο. Ιδιαίτερα ανινεύθηκαν οι συντελεστές αυτής της ιδιοπροσωπίας: οι επιδράσεις του κρητικού πολιτισμού στα Ιόνια Νησιά και κυρίως η διαμόρφωση της επτανησιακής Τέχνης, της Μουσικής, της Λογοτεχνίας, της Ιστοριογραφίας, της Γλώσσας, της Λογιστικής και της Ιδεολογίας. Οι προσεγγίσεις αυτών των θεμάτων στο Συμπόσιο ανέδειξαν τα κρίσιμα στοιχεία τόσο του επτανησιακού πολιτισμού γενικά, όσο και του ιδιαίτερου χαρακτήρα των νησιών μας και φώτισαν όψεις της επτανησιακής ταυτότητας

Η δεύτερη έκθεση βιβλίου αφιερωμένη στον ιστορικό Σπύρο I. Ασδραχά

Από τις 25 Ιουλίου έως τις 24 Αυγούστου πραγματοποιήθηκε στην παραλία της Λευκάδας από το Επαγγελματικό Σωματείο Εκδοτών - Βιβλιοπωλών Ελλάδος η 2η Έκθεση βιβλίου. Τιμώμενο πρόσωπο της τελετής εγκαινίων ήταν ο Ιστορικός Σπύρος I. Ασδραχάς, ο σπουδαιότερος εν ζωή ιστορικός του νέου Ελληνισμού, όπως παρατήρησε ο συντονιστής της εκδήλωσης κ. Τριαντάφυλλος Ε. Σκλαβενίτης.

Άρωμα Χορτάτων σε επιστημονική δημοσίευση με διεθνή απήχηση

Με αρκετή καθυστέρηση διαβάσαμε στο έγκυρο διεθνές επιστημονικό περιοδικό «Journal of cardiothoracic surgery» επιστημονικό άρθρο με θέμα «Οι αναφερόμενοι στην Ιλιάδα του Ομήρου θωρακικοί τραυματισμοί», με συγγραφείς τον Ευστράτιο Αποστολάκη, καθηγητή καρδιοχειρουργικής του Παν/μιου Ιωαννίνων, τη Μαρία Χόρτη, Διευθύντρια παθολογοανατόμο στο Σισμανόγλειο, την ΜΑ Αγγλικής Φιλολογίας Γεωργία Αποστολάκη και την εκπαιδευτικό Μαίρη Αποστολάκη.

Στην εισαγωγή του δεκασέλιδου άρθρου διαβάζουμε (σε μετάφραση):

"...τον χτύπησε στη μέση του στήθους με το δόρυ ο αντρείος Ιδομενέας και του διέρρηξε το χάλκινο θώρακα που προστάτευε του σώμα του από τον άνετρο. Κι' εκείνος έπεσε με βρόντο ανάσκελα, όταν το κοντάρι σφηνώθηκε στην καρδιά του. Κι' έτσι που αυτή σπαρταρούσε, παλλόταν η ουρά του κονταριού..." - Ομήρου Ιλιάδα, Ν, στίχοι 438 - 444.

Η «Ιλιάδα» και η «Οδύσσεια» του Ομήρου είναι τα θεμέλια της κλασικής ελληνικής λογοτεχνίας, και, ως εκ τούτου, και της λογοτεχνίας του δυτικού πολιτισμού[...].

Από την περιλήψη σταχυολογούμε (σε ελεύθερη απόδοση):

[...] Απαντούν αναφορές για 54 συνεχόμενους θωρακικούς τραυματισμούς στην Ιλιάδα. Τα όπλα που χρησιμοποιήθηκαν ως επί το πλείστον ήταν το δόρυ (63%), οι πέτρες (7,4%), το βέλος (5,5%) και το ξίφος (5,5%). Χώρισαμε τους τραυματισμούς ανάλογα με τη σοβαρότητά τους, στους ήπιους (εκείνους που δεν προκαλούν σοβαρό τραυματισμό του θύματος), μεσαίους (αυτούς που υποχρεώνουν το θύμα να εγκαταλείψει το πεδίο της μάχης) και σοβαρούς (αυτούς που προκαλούν το θάνατο του θύματος). Σύμφωνα με αυτήν την κατάταξη, οι τραυματισμοί στους οποίους γίνεται αναφορά ήταν ήπιοι σε ποσοστό 11,11%, μεσαίοι σε ποσοστό 18,52% και σοβαροί στο 70,37% των περιπτώσεων που περιγράφονται. Με άλλα λόγια, 89% των τραυματισμών ανήκουν στη μέση ή σοβαρή κατηγορία θωρακικής βλάβης. Σε ό, τι αφορά τη θνησιμότητα από τους τραυματισμούς, 38 από 54 θωρακικές κακώσεις περιγράφονται ως θανατηφόρες και ανεβάζουν το ποσοστό θνησιμότητας σε 70,37%. Όσον αφορά την κατανομή αυτουργών και πληγέντων, οι αυτουργοί των τραυμάτων ήταν κατά 68% Αχαιοί, ενώ οι Τρώες ευθύνονταν μόλις για το 32% των πληγέντων. Από την άποψη της σοβαρότητας, από τους 38 θανάσιμους τραυματισμούς, οι 30 είχαν θύματα Τρώες (78,95%) και οι υπόλοιποι 8 Αχαιούς (21,05%). Η εξαιρετική και λεπτομερής περιγραφή των τραυματισμών από τον Όμηρο, καθώς και των συμπτωμάτων, αποκαλύπτει ότι ο ποιητής ήταν άτομο με γνώση της ανατομίας και της ιατρικής που ενδιαφερόταν για τους τραυματίες πολεμιστές στο πεδίο της μάχης. (σσ: Μήπως, λοιπόν, ο ποιητής δεν ήταν και τόσο τυφλός;)

Εμείς να συχαρούμε τους συγγραφείς, γιατί επέλεξαν το τραχύ και δύσβατο μονοπάτι της πνευματικής δημιουργίας, που επισφραγίσθηκε με διεθνή αναγνώριση (Το άρθρο υπάρχει στο διαδίκτυο).

JOURNAL OF CARDIOTHORACIC SURGERY

The reported thoracic injuries in Homer's Iliad

Efstratios Apostolakis 1, Georgia Apostolaki 2, Mary Apostolaki 3, and Maria Chorti 4

1 Department of Cardiothoracic Surgery, Patras University School of Medicine, Patras, Greece

2 English Literature, University of Athens, Athens, Greece

3 Pedagogic Literature, University of Athens, Athens, Greece

4 Department of Pathology, "Sismanogleio" General Hospital of Athens, Athens, Greece

Και άλλη απώλεια για τη Λευκάδα

«Γίνωσκε οἷος ῥυσμός ἀνθρώπου ἔχει» (= Μάθε τι ρυθμός κρατεί τ' ανθρώπινα), λέει ο λυρικός ποιητής Αρχίλοχος. Ως κεραικός εν αιθρία έπεσε η είδηση του θανάτου του πρώην προέδρου της Εταιρείας Λευκαδικών Μελετών και διακεκριμένου φιλόλογου Χρήστου Σολδάτου. Ο εκλιπών, που έφυγε από τη ζωή στις 7 Ιουλίου 2014, άφησε πολύ σημαντικό έργο, απ' το οποίο ξεχωρίζει το βραβευμένο από την Ακαδημία Αθηνών δίτομο έργο του «Σπυρίδων Ι. Ζαμπέλιος». Για τον αδόκητο θάνατό του το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας Λευκαδικών Μελετών αποφάσισε ομόφωνα τα εξής: 1.- Να παραστεί αντιπροσωπεία του στην εξόδιο ακολουθία και τον ενταφιασμό που θα γίνει στην Παλαιοκατούνα Λευκάδας. 2.- Να κατατεθεί στεφάνι στη σωρό του. 3.- Να εκφραστούν συλλυπητήρια στην οικογένειά του και 4.- Να δημοσιευτεί το παρόν ψήφισμα στον τοπικό έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο. Ας είναι ελαφρύ το χόμα που τον σκεπάζει.

Το σπίτι του μπάριμα Αντρέα στον ... Αντρέα

Το ωραίο παραδοσιακό σπίτι του μπάριμα Αντρέα του Χόρτη πουλήθηκε απ' τους κληρονόμους του στον αυστριακό πολίτη Αντρέα και τη σύντροφό του από τη Βαυαρία. «Willkommen».

Αλλαγή σκυτάλης

Τον Αύγουστο του 2014 ορκίστηκαν το νέο Περιφερειακό Συμβούλιο με περιφερειάρχη τον κ. Θεόδωρο Γαλιατσάτο και αντιπεριφερειάρχη Λευκάδας τον κ. Θεόδωρο Χαλικιά και το νέο Δημοτικό Συμβούλιο με δήμαρχο τον κ. Κώστα Δρακονταειδή. Η Τοπική Κοινότητα Χορτάτων θα εκπροσωπηθεί από τον κ. Θωμά Δημ. Χόρτη. Ευχόμαστε σε όλους καλή δύναμη για δημιουργική θητεία.

Το πανηγύρι του χωριού μας

■ Του ΑΓΓΕΛΟΥ Γ. ΧΟΡΤΗ

Ο ΑΙΩΝΟΒΙΟΣ ΠΛΑΤΑΝΟΣ με τον τεράστιο κορμό του να σκεπάζει με τον ίσκιό του τη μικρή χωμάτινη πλατεία. Μπροστά του, στην άκρη του δημόσιου δρόμου που οδηγούσε στα νότια και νοτιοδυτικά χωριά του νησιού μας, το Κανάλι, η βρύση με το κρυστάλλινο νερό που, βγαίνοντας από τα σπλάχνα του βουνού, ήταν ένα μοναδικό και πολύτιμο δώρο για όσους, συγχωριανούς και περαστικούς, αποζητούσαν τη δροσιά στην κάψα του καλοκαιριού. Αριστερά, όταν κοιτάζε κανείς προς τη Δύση, ένας πελώριος στα παιδικά μας μάτια βράχος, το «κοντρί», όπως το λέγαμε, ύψωνε το επιβλητικό του ανάστημα και αναμετρούσαν, θαρρείς, με τον πλάτανο, χωρίς όμως να μπορεί να φτάσει στο ύψος του, που νομίζαμε πως άγγιζε τον ουρανό. Σ' αυτό, σε στιγμές που είχαμε «χορτάσει» από τα άλλα παιδικά μας παιχνίδια και επιζητούσαμε κάτι καινούργιο, ανεβοκατεβαίναμε, κάνοντας τους ορειβάτες και δοκιμάζοντας την ικανότητα και την επιδεξιότητά μας στην αναρρίκηση και την κατάβαση. Απέναντι, δεξιά από τον πλάτανο, ένα ρέμα ρηχό, ξερό το καλοκαίρι, αποτελούσε κατά κάποιο τρόπο άτυπο όριο ανάμεσα στα δυο κομμάτια του χωριού, όχι βέβαια πως θεωρούσε κανείς ουσιαστική διαχωριστική γραμμή το μικρό αυτό ρέμα. Ωστόσο, στις φθινοπωρινές και χειμερινές καταιγίδες μιας εποχής που οι βροχοπτώσεις χαρακτηρίζονταν από μεγάλη συχνότητα και ένταση, το μικρό ρέμα γινόταν ένας ολοφύσκωτος και απειλητικός χείμαρρος που, ξεκινώντας από το οροπέδιο της Φτελιάς, έσερνε στο πέραςμά του πέτρες και άλλη φερτή ύλη, που κατέληγαν από τη χαράδρα της Κολώνης στη θάλασσα. Παιδιά εμείς παρακολουθούσαμε με δέος και θαυμασμό το άγριο αυτό ξέσπασμα της φύσης και στο νου μας έρχονταν οι στίχοι από το «Ξεριζωμένο δέντρο» του Αρ. Βαλαωρίτη που περιγράφουν το χείμαρρο Δημοσάρι, όταν από τη Μαδουρή, ο ποιητής τον έβλεπε θολό και φουσκωμένο να κατεβάζει, εκτός απ' το τεράστιο ξεριζωμένο ρουπάκι, πέτρες και βράχους και ανάμεσά τους το ονομαστό κοντρί του θρυλικού αντάρτη κατά της αγγλικής εξουσίας Αργύρη. Μας θύμιζε ακόμα ένα πολύ γνωστό τραγούδι που παιζόταν με μεγάλη συχνότητα από τις δημοτικές ορχήστρες στο πανηγύρι του χωριού μας αλλά και στα πανηγύρια των άλλων χωριών: «Σαν πήρα έναν κατήφορο στην άκρη στο ποτάμι Και το ποτάμι ήταν θολό, θολό κατεβασμένο Ξέρνει λιθάρια ριζιμιά, δέντρα ξεριζωμένα ...».

Το τοπίο αυτό που έχω περιγράψει έρχεται στο νου μου κάθε χρόνο την παραμονή και την ημέρα του πανηγυριού του χωριού μας, που γίνονται στις 23 Αυγούστου, ημέρα της αποδόσεως της μεγάλης εορτής της Κοιμήσεως της Υπεραγίας Θεοτόκου. Τις ημέρες αυτές με έναν, θα έλεγα, μαγικό και ανεξήγητο τρόπο ο χρόνος ανατρέπεται, το παρόν γίνεται παρελθόν και με την ανατροπή αυτή και ο χώρος ανασυντίθεται. Το σημερινό πλακόστρωτο της πλατείας εξαφανίζεται, το «κοντρί» υψώνεται επιβλητικό απέναντι από τον αιωνόβιο πλάτανο, ο δημόσιος δρόμος γίνεται στενός και χωμάτινος, οι δρόμοι που οδηγούν στην πλατεία μετατρέπονται σε στενοσόκακα. Και στους χώρους αυτούς μέσα από την ομίχλη και την αχλύ του παρελθόντος που ως δια μαγείας εξαφανίζονται «βλέπω» καθαρά τις γνώριμες φιγούρες των παλιών συγχωριανών μας που έζησαν, εργάστηκαν, χάρηκαν και πόνεσαν σ' αυτό το μικρό κομμάτι γης, που είναι η μήτρα όλων όσοι γεννηθήκαμε σ' αυτό, να περπατούν, να κάθονται, να συζητούν και να ξαναδίνουν στο γενέθλιο τόπο τους την «αύρα» της παρουσίας τους, σαν να περίμεναν να τους ξαναφέρουμε με την ψυχή, τη φαντασία και την αγάπη μας από το σκοτεινό κόσμο και το βασίλειο του θανάτου στο λαμπρό αυγουσιτικό φως.

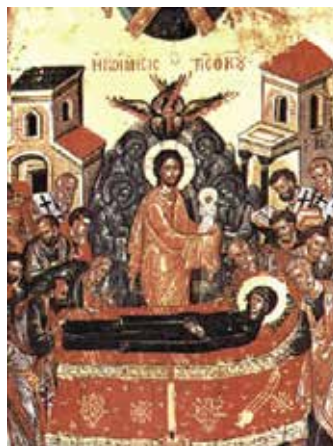
Το πανηγύρι, λοιπόν, του χωριού μας διεξαγόταν στο μεσοδιάστημα ανάμεσα στις επίπονες εργασίες αφενός του θερισμού και του αλωνίσματος και αφετέρου του τρύγου που θα ακολουθούσε, σε μια περίοδο που η ζωή κυλούσε ήρεμη και, θα έλεγα, «επίεδη», χωρίς εξάρσεις, με τους αργούς ρυθμούς μιας αγροτικής κοινωνίας στην οποία δεν είχε ακόμα εισβάλει ο τεχνολογικός πολιτισμός, για να ανατρέψει σιγά – σιγά και «ανεπαισθήτως», για να δανειστώ τη λέξη του ποιητή, όλα οι αιώνες οικοδόμησαν στο χώρο της εργασίας, της επικοινωνίας αλλά και των παραδόσεων σε ό,τι αφορά τον πνευματικό πολιτισμό. Οι εργασίες των κατοίκων του χωριού αυτήν την περίοδο ήταν, κατά κύριο λόγο, η φροντίδα για τους κήπους, η παραγωγή των οποίων αποτελούσε τη βάση της καλοκαιρινής τους διατροφής, και για τους φιλόπουνους η επισκευή των «λιθίων», για να μην παρασύρονται τα κώματα από τις πεζούλες τους, τα «σκαλιά», όπως τα λέγαμε, κατά τις φθινοπωρινές και χειμερινές νεροποντές. Εμείς τα παιδιά, την περίοδο αυτήν, χωρίς έγνοιες και φροντίδες «ρουφούσαμε» τη γαλήνη και απολαμβάναμε γαλάζια δειλινά και πορφύρα πλιοβασιλέματα σε μια φύση φρέσκια και σχεδόν αμόλυπτη σα να ζούσαμε την πρώτη ημέρα της δημιουργίας.

Κατά τις παραμονές του πανηγυριού όμως το «κλίμα» στο χωριό άλλαζε. Έντονη δραστηριότητα και πυρετώδεις προετοιμασίες αντικαθιστούσαν τους αργούς ρυθμούς της καθημερινής ρουτίνας. Ήταν σαν να ξυπνούσαμε, κατά κάποιο τρόπο, από νάρκη και να βιαζόμαστε να ετοιμάσουμε όσα έπρεπε για τη μεγάλη μέρα. Τα σπίτια ασπρίζονταν και καθαρίζονταν σχολαστικά, για να υποδεχθούν

τους επισκέπτες, συγγενείς και φίλους από άλλα, κυρίως γειτονικά χωριά, ενώ οι νοικοκύρηδες φρόντιζαν για τις απαραίτητες προμήθειες και πρώτα – πρώτα για την προμήθεια κρέατος, που, όποια κι αν ήταν η οικονομική κατάσταση κάθε οικογένειας, έπρεπε να είναι άφθονο. Γιατί οι φιλοξενούμενοι θα ήταν πολλοί και το έθιμο, διαμορφωμένο από πανάρχαια παράδοση, απαιτούσε πλούσια και εγκάρδια φιλοξενία, έστω και αν πριν και μετά από το πανηγύρι η λιτότητα ήταν σκληρή. Ταυτόχρονα, ετοιμαζόταν και το μικρό γραφικό εκκλησάκι της Παναγίας, έξω από το χωριό, ώστε την ημέρα της εορτής, ασπρισμένο και ολοκάθαρο, να δεχθεί κατά τη διάρκεια της λειτουργίας τις προσευχές, τις δέσεις και τις ευχαριστίες των πιστών, που το γέμιζαν ασφυκτικά.

Κατά την παραμονή, η ένταση και η αδημονία κορυφώνονταν. Όλοι περίμεναν το βράδυ που, στην πλατεία κάτω από τον πλάτανο, θα ξεκινούσε το γλέντι με την ορχήστρα των δημοτικών τραγουδιών σε κυρίαρχο ρόλο. Οι ειδήμονες, που ήταν όσοι πρωταγωνιστούσαν στο γλέντι και το χορό, συζητούσαν για την αξία των μουσικών και των τραγουδιστών και έκαναν συγκρίσεις και αξιολογήσεις. Λίγο πριν δύσει ο ήλιος, θυμάμαι, εγώ ή κάποιο από τα αδέρφια μου μεταφέραμε με τον πατέρα μου άμφια και λειτουργικά βιβλία στο εκκλησάκι της Παναγίας για τον εσπερινό και τη λειτουργία της επομένης. Η λειτουργία αυτή μπορούσε να παραβληθεί μόνο με τη λειτουργία της Ανάστασης σε ό,τι αφορά όχι μόνο το κλίμα της κατανύξης αλλά και το πλήθος το οποίο την παρακολουθούσε, ένα πλήθος που το αποτελούσαν όχι μόνο συγχωριανοί αλλά και κάτοικοι άλλων χωριών. Στην εκκλησία, με τα αναμμένα κεριά που το ιλαρό τους φως φωτίζε αμυδρά και μυστηριακά, θα έλεγα, τις εικόνες, με κάποιες πλιαχτίδες να μπαίνουν από τις χαραμάδες των παραθυριών και από την ανοικτή πόρτα και να σχηματίζουν χρυσά φωτεινά αυλάκια στο δάπεδο, στα στασίδια και τους τοίχους, με το θυμιάμα του λιβανιού που έκαιγε και με τους ύμνους που εναλλάσσονταν, άλλοτε υποβλητικοί και άλλοτε χαρμόσυνοι, είχαμε την αίσθηση ότι ήμαστε τα εμείς μέλη της χορείας που συνόδευε τη Θεομήτορα στην ανάβαση της προς τον Ουράνιο Πατέρα ... «Και από γης αιρομένη σε εις ύψος θεώμενοι την φωνήν του Γαβριήλ, εν χαρά ανεβών σοι ...». Είχαμε τις στιγμές εκείνες ξεχάσει τις βιοτικές μέριμνες, είχαμε απαλλαγεί από τα γήινα δεσμά μας και, μαζί με τον υμνογράφο, υμνούσαμε τη Μπτέρα του Θεού που συνέδεσε τα «επίγεια» με τα «άνω», τη γη με τον ουρανό, τον άνθρωπο με τον Θεό ... «Χαίρε Δέσποινα, ... τα επίγεια τός άνω τω τοκετώ σου συνάμασα». Αισθανόμαστε εκείνες τις στιγμές την προστατευτική παρουσία και την αγάπη της, να μας παρέχει εκείνη την εσωτερική πρεμία και τη γαλήνη, την άρρητη, που μόνο τη βιώσουμε και δεν μπορούμε να την αποδώσουμε με το λόγο. Σε αυτή τη μυσταγωγία, θυμάμαι με συγκίνηση να χοροστατεί ο πατέρας μου, ο παπα - Γιώργης, βιβλική, επιβλητική και σεβάσμια μορφή, μέσα στα λαμπρά του άμφια, και, μαζί με τους ύμνους και την όλη λειτουργία, να ενισχύει τα συναισθήματα και τις σκέψεις που μας κατέκλυζαν.

Μετά τη λειτουργία, πολλές φορές, εμείς τα παιδιά πηγαίναμε στους κήπους να πάρουμε ντομάτες ή σε ένα κοντινό κτήμα μας, όπου δυο αχλαδιές ήταν κατάφορτες από άπιαστα που βρίσκονταν στο στάδιο της ωρίμανσης. Και, καθώς τα φρούτα τότε ήταν σπάνια, μπορεί να φαντασθεί κανένας τη βουλιμία μας. Γυρίζοντας διψασμένοι απ' τον μεσημεριανό ήλιο του καλοκαιριού κόβγαμε από κάποιον κήπο φύλλα κολοκυθιάς, για να τα κάνουμε αυτοσχέδια ποτήρια και φτάναμε στην πηγή της Παναγίας, μπροστά από την εκκλησία. Η πηγή βρισκόταν κάτω από ένα τεράστιο πανάρχαιο πουρνάρι και το νερό της, κρυστάλλινο και ψυχρό, σχημάτιζε μια γούρνα, πριν κυλήσει στη δεξαμενή για το πότισμα των κήπων. Από αυτήν τη γούρνα γεμίσαμε τα αυτοσχέδια ποτήρια μας, ξεδιψούσαμε και γυρίζαμε στο χωριό για να φάμε και να περιμένουμε το γλέντι με τα όργανα.

Θεοφάνης ο Κρης, Η Κοίμηση της Θεοτόκου, Μονή Σταυρονικήτα, Άγιον Όρος.

Ήδη το γλέντι είχε ξεκινήσει από το βράδυ της παραμονής. Ένα πατάρι είχε σπείθει κοντά στη ρίζα του πλάτανου για τους μουσικούς και μπροστά από αυτό είχε αφεθεί ένας ελεύθερος χώρος για τους χορευτές. Το υπόλοιπο κομμάτι της πλατείας είχε γεμίσει με μικρά στρογγυλά μεταλλικά τραπέζια και καρέκλες για όσους θα κάθονταν για να απολαύσουν το ποτό τους, να ακούσουν τη μουσική και, όσοι θα χόρευαν, να περιμένουν τη σειρά τους. Ήταν η εποχή που το δημοτικό τραγούδι, δημιούργημα μακρότατης

παράδοσης, εξακολουθούσε να αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της λαϊκής ψυχής και τόσο ως μέλος όσο και ως στίχος άγγιζε τις λεπτότερες χορδές της, γιατί ήταν συνδεδεμένο με όλα όσα διήγησην έντονα και ευγενή συναισθήματα και βαθύτατος καμπούς: την ξενιτιά, την αγάπη, την ομορφιά, την παλληκαριά, το θάνατο. Το δημοτικό τραγούδι αποτύπωνε δηλαδή με τρόπο μοναδικό και ποιητικό τα όνειρα, τις ελπίδες, τους καμπούς, τη χαρά της ζωής, την πίκρα του θανάτου και του αποχωρισμού.

Την ορχήστρα αποτελούσαν το κλαρίνο, το βιολί, το λαούτο, το σαντούρι και, συνήθως, η κιθάρα. Ο αδιαμφισβήτητος βασιλιάς της ωστόσο ήταν το κλαρίνο, έτσι ώστε η ποιότητα της όρχης να αξιολογείται, κατά κύριο λόγο, από την ποιότητα του κλαρινίστα, που ήταν και ο επικεφαλής της. Εκτός από το κλαρίνο προσωπικά με συνάρπαζε και με συναρπάζει το σαντούρι, που με την αρμονία και την ποικιλία των ήχων του, αν ο οργανοπαίκτης είναι δεξιότεχνης, μας δίνει την αίσθηση ολόκληρης ορχήστρας και τούτο χωρίς να υποτιμώ τη συμβολή και των άλλων οργάνων στο αισθητικό αποτέλεσμα. Από όλους τους κλαρινίστες που έπαιξαν κατά καιρούς στο πανηγύρι του χωριού μας, στη μνήμη μου ως κορυφαίος έχει μείνει ο μακαρίτης ο μπάρμπα – Νίκος Βρυώνης, από το χωριό Άγιος Πέτρος, τόσο για τη δεξιότητά του όσο και για το ήθος του. Ο μπάρμπα – Νίκος είχε διδαχθεί την τέχνη του κλαρινίου από τον σπουδαίο και φημισμένο, στην εποχή πριν από τον πόλεμο, πρεβεζάνο κλαρινίστα Νίκο Τζάρα. Το παίξιμό του χαρακτηριζόταν από καθαρότητα, γλυκύτητα και αρμονία στα «γυρίσματα» και ήταν επηρεασμένο από το παίξιμο του δασκάλου του, όπως είχα την ευκαιρία να διαπιστώσω, ακούγοντας, σε μεταγενέστερο χρόνο, ηχογραφησείς τραγουδιών του Τζάρα της δεκαετίας του 1930.

Όσο προχωρούσε το βράδυ, ο κόσμος στην πλατεία πλήθαινε. Γύρω από αυτήν, στον υπερυψωμένο χώρο που βρισκόταν το 'κόνισμα του αϊ – Μηνά, πλήθος γυναικών έβγαιναν στο «χάζι», δηλαδή κάθονταν να παρακολουθήσουν τους χορούς και να ακούσουν τη μουσική. Ένα ευφρόσυνο αίσθημα ήταν διάχυτο στην ατμόσφαιρα, λες και οι άνθρωποι είχαν αφήσει κατά μέρος όλες τις δυσκολίες και τα προβλήματα που αντιμετώπιζαν και, έστω για λίγες ώρες, ζούσαν στο βασίλειο της ευδαιμονίας, απολαμβάνοντας τη γλυκιά αυγουσιτιάτικη βραδιά, κάτω απ' το φως του φεγγαριού και των αστέρων, και τη μουσική που οι ήχοι της κυμάτιζαν στην ατμόσφαιρα και εισχωρούσαν στα τρίσβαθα της ψυχής τους. Στο μεταξύ, οι πρώτοι όμιλοι χορευτών ξεκινούσαν το δικό τους ταξίδι στον γεμάτο αρμονία κόσμο της όρχης, που διαρκούσε ολόκληρη τη νύχτα. «Περπατούσαν» πάνω σε μονοπάτια που ήταν στρωμένα με νότες μουσικές και στίχους, σε τόνους ελεγειακούς ή χαρούμενους, σοβαρούς ή παιγνιώδεις, σε ρυθμούς αργούς ή γρήγορους, και ταυτίζονταν με το μέλος και το λόγο, όπως συνέβαινε και με τους ακροατές – θεατές. Γιατί τα τραγούδια που άκουγαν ήταν καθρέφτης της ψυχής τους και ζυμωμένα με την ύπαρξή τους, καθώς διερμήνευαν και έφερναν στην επιφάνεια κρυφούς πόθους και καμπούς, με λίγα λόγια όλα όσα πικρά και αβάσταχτα ή γαλήνια και ευφρόσυνα συνθέτουν τη ζωή.

Ακόμα «ακούω», όχι μόνο εγώ αλλά και όσοι ζήσαμε τις παλαιότερες εποχές τούς ήχους από τα τραγούδια αυτά, από τη γεμάτη μεράκι και καμμό «Μαυριδερούλα» («Τ' ακούς Μαυριδερούλα μου και συ Μελαχρινούλα μου ...»), μέχρι το αργό και σοβαρό μέλος της «Παπαδιάς», τον ελεγειακό τόνο της «Γενοβέφρας» (και τα δύο τελευταία κομμάτια οργανικά), διαμάντια της μουσικής μας παράδοσης, με κυματισμούς και «γυρίσματα» που η άρρητη μαγεία τους κυριεύει την ψυχή και ύστερα από το υψηλής ποιητικής έμπνευσης «Γιάννο μου το μαντίλι σου», αργόσυρτο, γεμάτο υπαινικτικά υποδηλούμενο παράπονο και μελαγχολία («Γιάννο μου το μαντίλι σου τι το 'χεις λερωμένο ... το λέρωσε η ξενιτιά, τα έρημα τ'α ξένα ...»), μέχρι την «Ιτιά» και την «Κοντούλα λεμονιά», τραγούδια με ευδιάκριτο συμβολισμό και υποδηλούμενο ερωτικό καμμό, διατυπωμένο, ωστόσο, με μοναδική ευγένεια και χάρη, τον «Από», σύμβολο ελευθερίας, δύναμης και περηφάνιας, με μέλος που αναδεικνύει αυτά ακριβώς τα στοιχεία και ακόμα το ανάλαφρο, γρήγορο και γεμάτο χάρη «Μαντίλι καλαματιανό» και τόσα άλλα με ποικιλία ρυθμών και θεμάτων που μας καθήλωναν, αιχμαλωτίζαν την ψυχή μας και υπαγόρευαν τις συναισθηματικές μας αντιδράσεις. Έτσι, για παράδειγμα, η «Μαυριδερούλα» γινόταν στη

φαντασία των ακροατών ένα κορίτσι του ονείρου, ιδανικό και άπιαστο, το «Γιάννο μου το μαντίλι σου» θέρεινε τον καμμό όσων είχαν ξενιτεμένους και έκανε πιο οδυνηρή την απώλεια, ενώ το «Πώς λάμπει ο ήλιος στα βουνά ...» έτσι λάμπει και η κλεφτοσυρία, οι Κολοκοτρωναίοι, πο' χουν τ' ασήμια τα πολλά ...» μας γέμιζε με θαυμασμό και περηφάνια για το ηρωικό παρελθόν και τους εκφραστές του. Το δημοτικό τραγούδι ήταν, με λίγα λόγια, το νήμα που μας συνέδεε με την παράδοση που κυλούσε στις φλέβες όπως το αίμα μας και ήταν καθοριστική για τη διαμόρφωση και συγκρότηση της προσωπικότητάς μας και για την κοσμοαντίληψή μας, για το πώς δηλαδή βλέπουμε τον κόσμο.

Το χορό συνήθως άνοιγαν ο μπάρμπα μου ο Θωδωρής και ο Κώστας ο Μανταγιάννης, φίλοι επιστήθιοι και στην καθημερινή τους ζωή. Χόρευαν ανάλαφρα, αργά, θα έλεγα τελετουργικά, τοάμικα όπως ο «Αμάραντος», η «Παπαδιά», η «Γενοβέφρα», η «Μαυριδερούλα». Ακολουθούσαν εκατοντάδες άλλοι συγχωριανοί και μη, μέχρι το ξημέρωμα που σταματούσαν τα όργανα, κάτω από το φύλλωμα του πλατάνου και το φως από τις λάμπες «Λουξ». Οι γυναίκες χόρευαν πάντα με εξαιρετική σεμνότητα και με το βλέμμα προς το έδαφος, σημειολογική ένδειξη της θέσης τους στην ανδροκρατούμενη κοινωνία της εποχής. Αλλά και όσοι δεν χόρευαν συμμετείχαν συναισθηματικά στα δρώμενα, απολαμβάνοντας «τη μουσική δροσιά» των δέντρων, για να θυμηθώ τον ποιητή, όπως γινόταν στις πανάρχαιες τελετουργίες. Κατά τα ξημερώματα τα όργανα σταματούσαν, οι λάμπες έσβηναν και το χωριό έμπαινε πια στο «βασίλειο» της σιωπής. Το πρωί η ζωή ξανάβρισκε τους συνθησιασμένους της ρυθμούς και το πανηγύρι γινόταν ένα όνειρο που πέρασε, αλλά και μια προσδοκία ότι θα ξαναρχόταν.

Σήμερα το πανηγύρι έχει χάσει πια τον παλιό του χαρακτήρα. Είναι περισσότερο μια φολκλορική εκδήλωση, ένα τουριστικό αξιοθέατο για τους ξένους επισκέπτες που τραβούν φωτογραφίες. Οι ορχήστρες περιλαμβάνουν πια, εκτός από τα παραδοσιακά όργανα, και αρμόνια, ηλεκτρικές κιθάρες, κρουστά, και το ρεπερτόριό τους περιλαμβάνει και τσιφτετέλια, ζειμπέκικα, χασάπικα κ.λπ, καθώς προσαρμόζονται στις καινούργιες μορφές διασκέδασης, αποτέλεσμα των κοινωνικών μετασχηματισμών. Όμως οι ρίζες της λαϊκής παράδοσης εξακολουθούν να είναι ακόμα ζωντανές. Όταν θέλω να συνδεθώ μ' αυτές, ακούω μια συγκλονιστική ερμηνεία της «Παπαδιάς» από τον ηπειρωτή κλαρινίστα Σταύρο Καψάλη, έναν από τους σηματοφόρους της δημοτικής μας παράδοσης, που με ταξιδεύει στη μαγεία του παρελθόντος.

ΦΩΤΟ: ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΑΝΔΡΟΣ

Πανηγύρι των Χορτάτων 1959: Δεσπόζει η φιγούρα του μπάρμπα Μπερεκλή του Κολοπατή με τον αρεμάνιο μύστακα και το «Έθνος πρώτα» στο στόμα, Δεξιά του ο ανεπιφύτος του Γιώργος Βανδώρος και ο γιος του Κώστας και αριστερά ο Σπύρος Βράιλας. Στο βάθος μόλις διακρίνονται ο Γιώργος ο Βουκελάτος (Μπακούκας) απ' το Μανάσι και ο Φίλιπος ο Χόρτης (Σκαλτσάς).

Χορτιάτικη κουζίνα

Στο πανηγύρι του χωριού αλλά και των άλλων κωριών της περιοχής το μεσημεριανό φαγητό ήταν (σε μερικά σπίτια τηρείται η παράδοση αυτή και σήμερα) κρέας θραστό τράγιο ή βετούλι ή ζυγούρι σε μεγάλη ποσότητα – ανάλογα με τους αναμενόμενους πανηγυριώτες- με μανέστρα, για να στρώσει το στομάχι από τη δεκαπενθήμερη σαρακοστή. Η συνταγή: Το κρέας το βράζουμε καλά, σουρώνουμε το ζουμί, στίθουμε σ' αυτό μπόλικη φρέσκια ντομάτα, ρίχνουμε το αλάτι ανάλογα με την ποσότητα και, μόλις θράσει, βάνουμε σπαέτο, τουτέστιν μακαρόνια 10 νούμερο, που το κόβουμε σε μικρά κομμάτια. Ακολουθεί το

Το «τραπέζι» του πανηγυριού

«κένωμα». Επιδόρπιο: σπληνάντερο, φρυγαέλι, κοκορέτσι, μεζέδες που αλλού τους χρησιμοποιούν σαν ορεκτικά. Το βράδυ οι πανηγυριώτες απολάμβαναν μπόλικο κρέας, τσιγαριστό, έδεσμα που μπορεί να ξενίζει, γιατί είναι βαρύ για θραδινό, αλλά να ληφθεί υπόψη ότι μετά το φαγητό οι πανηγυριώτες πγαίγαν στα βιολιά και, αν δεν χόρευαν, απολάμβαναν το θέαμα και τη μουσική.

Ο λόγος στους ξενιτεμένους μας

Το παρακάτω ποίημα εκφράζει τη νοσταλγία και τη συγκίνηση που κατακλύζει τον ποιητή, όταν γράφει για το χωριό του.

Village of My Birth (Χωριό της γέννησής μου)

Village of My Birth
Clinging to the slope
Of your mountain berth,
Where the houses grope
Goat – like little flocks,
To secure a place
’mongst the rugged rocks,
Just a bit of space
To set safely foot,
Nestled under trees
Firm in trunk and root,
Clumped by twos and threes,
How you bring me peace and joy,
Even now through far and old,
Often still at heart a boy,
Living memories untold!
Φάνης Κ. Χόρτης, 15 -10- 2012
St. Cloud, Mn, USA.

Χωριό της γέννησής μου
κρεμασμένο στην πλαγιά
μέσα στη βουνιά σου αγκαλιά,
εκεί όπου τα σπίτια, μαζεμένα
σε μικρά κοπάδια από κατσίκες,
για να εξασφαλίσουν μία θέση
ανάμεσα στα τραχιά βράχια,
λίγο μόνο χώρο αναζητούν
για να πατούν γερά στο χώμα,
κουρνιασμένα κάτω από δέντρα
με δυνατό κορμό και ρίζες,
σε ομάδες δυο - δυο ή τρία -τρία,
Ω, πόση χαρά και πρεμία μου
φέρνετε,
ακόμα και τώρα που μ’ έχουν πάρει
τα χρόνια κι είμαι μακριά σας,
μα συχνά ακόμα νιώθω παιδί,
ζωντανεύοντας αυτές τις άρρητες
μνήμες!
Απόδοση στα ελληνικά: Γεωργία
Αποστολάκη

Η σελίδα της Χορτιώτισσας

Το δημοτικό μας τραγούδι με την καθάρια φωνή της Χορτιώτισσας Δια στόματος Ελένης (Νίτσας) Μιχ. Βουκελάτου

Στίλπων Κυριακίδης: «Οι ποιητάι του λαού και οι αυτοσχέδιοι, αλλά και οι επαγγελματίαι, δεν εξέρχονται των παραδεδομένων. Ό,τι άπαξ ευρέθη, εδοκιμάσθη και ενεκρίθη υπό του λαού δεν εγκαταλείπεται ευκόλως».

«Ουκ απέσβετο το λάλον ύδωρ»

Είναι παγκοίμως γνωστό ότι μέσα στη διαδρομή του χρόνου ο άνθρωπος δένεται με κάποιο τόπο και γίνεται ένα με τη γη του. Από αυτή του τη σχέση πηγάζει και το αίσθημα της φυσιολατρίας, η αγάπη του για το βουνό, για το τοπίο με τη συγκεκριμένη ιθαγένεια, για τη μάνα γη. Σε κάποια γωνιά της θα ριζώσει και θα ζήσει με έναν συγκεκριμένο τρόπο ζωής που το ίδιο το τοπίο τον ρυθμίζει. Έτσι και η Νίτσα με τον Μιχάλη έζησαν και ζουν απλά και απέρριπτα στα κορφοβούνια των Σταυρωτών, στην αγκαλιά της μεγάλης τους μάνας. Πρόκειται για μια χαρακτηριστική περίπτωση του «φυσικού» ανθρώπου, με την έννοια του καλού και αγνού ανθρώπου, όπως τον περιγράφει ο Ρουσό, που είναι ένας πηγαίος άνθρωπος- όχι ο στεγνός άνθρωπος της καθημερινότητας που ξέρουμε και που, βέβαια, δεν είναι αυθεντικός άνθρωπος. Γι αυτό και η φωνή τους που εκφράζει «το μέσα πλούτος», ακολουθώντας τα πατήματα του δημοτικού τραγουδιού, αποδεικνύει πως ο απλός λαός της υπαίθρου εξακολουθεί να τραγουδάει με τη σφραγίδα της γνησιότητας του απλού, αυθόρμητου, αφανούς και «ανώνυμου» ανθρώπου. Η Νίτσα, με τους προσαρμοσμένους στη δική της εμπειρία στίχους δημοτικών τραγουδιών που ακολουθούν, και ο σύντροφός της αγροτοκτιννοτρόφος, πιστικός και αυτοδίδακτος μουσικός Μιχάλης με το κλαρίνο του τραγουδάνε για να εκφράσουν με αυτόν τον τρόπο τις εμπειρίες και τα βιώματά τους, για να υμνήσουν τη φύση και τη ζωή. Γι αυτό και στο τραγούδι αυτό, όπως και στα δημοτικά τραγούδια, βλέπουμε κάποια αλήθεια που δεν τη φτάνουν ίσως ποτέ οι σπουδασμένοι και «φτιασμένοι» ποιητές με τα πολύπλοκα μέσα και τα «μαλάματα τους». Για του λόγου το ασεφές, δίπλα από το ποίημα της Νίτσας παραθέτουμε μερικούς στίχους, σχετικούς με το παραπάνω θέμα, μιας σπουδαίας σύγχρονης ποιήτριας με παγκόσμια απήχηση, της ακαδημαϊκού Κικής Δημουλά. Σημειώτεον ότι το τραγούδι της Νίτσας μας το μετέφερε με άπειρη σεμνότητα και πολύ δειλά ο σύντροφός της Μιχάλης Βουκελάτος. Εσύ, φίλε αναγνώστη, θα κρίνεις αν και σε ποιο βαθμό μπορεί το δημιούργημα της Νίτσας να σταθεί δίπλα στην ποίηση των αναγνωρισμένων ποιητών. Προσωπικά πιστεύω ότι «ουκ απέσβετο το λάλον ύδωρ» της δημοτικής μας ποίησης.

Η Νίτσα με τα πρόβατα

(Η γυναίκα της εποχής
1955-1980)

Τα γλέντησα εφτά τα βουνά
κι ένα τραγούδι γράφω
Τα Σταυρωτά χιονίζοννε
και στο Σουλάκι βρέχει,
στον ξακουστό τον Καστανιά
το λιανοψιχαλίζει.
Βουνά μου, χαμηλώσετε,
θέλω να σας μιλήσω
κι αν δεν μπορέσω ν’ ανεβώ
χαμπέρι θα σας στείλω.

Επώδυνη αποκάλυψη (απόσπασμα)

Σε λιγοστεύει σε ταπεινώνει να παραδεχτείς
πως όλα αυτά τα ανίδια που γράφουμε
γνωρίζουμε για μας περισσότερα
και πιο αβυσσαλέα
απ’ όσα μισοξέρουν όσα ζήσαμε.
Κικής Δημουλά, Από την ποιητική συλλογή
Χλόη θερμκοκπίου, Έκτος 2005.

Για την αντιγραφή: Έκτορας Γ. Χόρτης

Γεγονότα και σχόλια

Εμνήσθημεν ημερών αρχαίων

Ο πολύ γνωστός και αγαπητός σε όλη τη νότια Λευκάδα Ρίκος (Fritz Berger), που έζησε και δούλεψε ως εθελοντής για μια δεκαετία (1962-1972) στα χωριά μας στο πλαίσιο του προγράμματος της Χριστιανικής Ειρηνευτικής Βοήθειας στην Ελβετία, ξαναβρέθηκε στο νησί μας, με αφορμή έκθεση φωτογραφίας του στην ΑΡΤηρία. Και είναι πανθομολογούμενο ότι ο Ρίκος και οι συνεργάτες του, στην πλειονότητα Ελβετοί (η Αλίκη - έμενε στα Χορτάτα-, η Ασπασία, ο Γιάννης, η Θεοδώρα, ο Πέτρος ο Ολλανδός κ.ά.), στην πολύ δύσκολη εποχή της δεκαετίας του '60 προσέφεραν πολύτιμες υπηρεσίες σε υποδομές (κατασκευή δρόμων, αντηρίδων, στάβλων κ.ά.) και σε νέες γεωργικές καλλιέργειες, αλλά και κάθε είδους

διευκολύνσεις, με αποτέλεσμα όχι μόνο οικονομικά οφέλη για την περιοχή, αλλά και σημαντική βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων. Ο Ρίκος και οι υπόλοιποι εθελοντές μπόρεσαν σε όλα σχεδόν τα σπίτια των χωριών μας, για να προσφέρουν τη βοήθειά τους, επιδεικνύοντας σπάνιο ήθος και συμπεριφερόμενοι με μεγάλη αξιοπρέπεια και καλοσύνη απέναντι στους χωρικούς μας. Και δεν υπήρξε

οικογένεια, τουλάχιστον στα Χορτάτα, το Κομπλιό και τις «Ηνωμένες Πολιτείες» Λευκάδος (Μανάσι, Νικολή, Αϊ - Βασίλη, Ρουπακιά) που να μην στηρίχθηκε με τον ένα ή τον άλλο τρόπο από την ομάδα. Γι αυτό και η μεγάλη αγάπη και η απέραντη ευγνωμοσύνη των κατοίκων της περιοχής μας για όσα έκαναν οι εθελοντές αυτοί στον τόπο μας, που εκφράζονταν με την ολόθερμη υποδοχή και το πνεύμα φιλοξενίας σε όλα τα μέλη της ομάδας, η οποία τους στήριζε παντοιοτρόπως στον αγώνα τους. Ιδιαίτερα ο Ρίκος ασχολούνταν και με το κόμψυ του, τη φωτογραφία, απathanatίζοντας το ανθρώπινο και φυσικό τοπίο της Λευκάδας, το οποίο γνωρίζει τόσο καλά. Δείγματα της ποιότητας, της ανιδιοτέλειας, της εργατικότητάς του και της διάθεσης για προσφορά ο Ρίκος έδινε καθημερινά σε όλους, χωρίς καμιά απολύτως διάκριση. Κατά ευτυχή συγκυρία, ξαναβρεθήκαμε με το Ρίκο μετά από πολλά χρόνια στην παραπάνω έκθεση φωτογραφίας του και μας δόθηκε η ευκαιρία να δειπνήσουμε μαζί και να θυμηθούμε τα παλιά. Ο Ρίκος είναι σήμερα 76 χρονών, αλλά ακμαιότατος και, όπως πάντα, ανοικτόκαρδος, φιλικός και πηγαίος. Τον ευχαριστούμε, γιατί πάντοτε έδινε και τίποτε δεν πήρε. Να είσαι πάντα καλά, φίλε Ρίκο.

Κοινωνικά

Γεννήσεις: Το ζεύγος Χριστίνας και Αντώνης Κοπελάκη τον Ιούνιο απέκτησαν το 2ο αγοράκι τους, εγγόνι της Ζωής Αντ. Βουκελάτου. Ευχόμαστε να τους ζήσει.

Βαπτίσεις: Το ζεύγος Αντώνης και Χριστίνας Κοπελάκη βάπτισαν το 1ο τους αγόρι στην Αγία Αικατερίνη Χορτάτων στις 5 Οκτωβρίου 2013 και του έδωσαν το όνομα Γιάννης. Το ζεύγος Παναγιώτη Βαγενά και Αναστασίας Γλεζάκη (κόρη της Γερασιμούλας Γλεζάκη - Χόρτη) βάπτισαν το 2ο παιδί τους στις 5 Ιουλίου 2014 στην Αγία Μαρίνα Κομπλιού και του έδωσαν το όνομα Κωνσταντίνος – Μάριος. Στους ευτυχείς γονείς και τους οικείους του Γιάννη και του Κωνσταντίνου – Μάριου ευχόμαστε καλοφώτιστα και να τους ζήσουν.

Γάμοι: Πάντα σε χαρές, σε πείσμα των καιρών.
Η Αθηνά Θ. Χόρτη παντρεύτηκε τον εκλεκτό της καρδιάς της Πάρη Βενέτη στις 30-8-2013. Ο Αντώνης και η Χριστίνα Κοπελάκη ετέλεσαν το γάμο τους στην Αγία Αικατερίνη Χορτάτων στις 5-10- 2013. Ο Νικόλαος Ζήνας και η κόρη της Μαρίας Ευ. Μεσσήνη Ειρήνη Μαραγκού παντρεύτηκαν στις 21-6-2014 στη Μητρόπολη Λευκάδας. Η Σοφία Τοπαλίδου, το γένος Τζεφριού, παντρεύτηκε το γιο του Νίκου Μορφέση απ' τον Κάβαλο στις 21-6-2014. Ο Δημήτρης Π. Μπούσιος, γιος της συγχωριανής μας Ελένης Βερυκίου, και η σύζυγός του, που είχαν προ πολλού ανεβεί τα σκαλιά του δημαρχείου, ετέλεσαν στις 26 -7- 2014 και θρησκευτικό γάμο στο ναό της Μυρτιδιώτισσας, προφανώς επειδή βρίσκεται δίπλα απ' το Καραϊσκάκη (το πιάσατε το υπονούμενο;). Ο Επαμεινώνδας Κ. Χόρτης νυμφεύθηκε τη σύντροφό του στις 24-8-2014. Σε απαξιάπαντες τους νεόνυμφους ευχόμαστε «βίον ανθόσπαρτον».

Συγχαρητήρια: Ο Παναγιώτης Θ. Χόρτης έλαβε από το Goethe Institut το Goethe-Zertifikat C2: Großes Deutsches Sprachdiplom, που προϋποθέτει ένα πολύ προχωρημένο γλωσσικό επίπεδο και αντιστοιχεί στο έκτο και ανώτατο επίπεδο - C2 - της κλίμακας ικανοτήτων του Κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς για τις Γλώσσες. Τα ομόσπονδα κρατίδια της Γερμανίας αναγνωρίζουν το παραπάνω ανώτατο πιστοποιητικό γλωσσομάθειας για τη χορήγηση άδειας διδασκαλίας στη γερμανική δημόσια εκπαίδευση. Μαζί με τα συγχαρητήρια για τη μεγάλη σου επιτυχία και μάλιστα με εξαιρετική επίδοση, Πάνο, σου ευχόμαστε καλή επαγγελματική σταδιοδρομία.

Κατά τις πρόσφατες πανελλαδικές εξετάσεις εισαγωγής στα ΑΕΙ – ΤΕΙ πέτυχαν οι εξής: Η Έλλη Αποστολάκη του Ευστρατίου και της Μαρίας Χόρτη στην Επιστήμη των υλικών Παν/μίου Πατρών, Ο Βουκελάτος Ανδρέας του Χρήστου και της Θεοδώρας στο τμήμα εφαρμοσμένων Μαθηματικών του Παν/μίου Κρήτης. Η Παραφόρου Μελίτα του Δημητρίου και της Δήμητρας Χόρτη στο τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανολόγων και Μηχανικών Η/Υ του Αριστοτελείου Παν/μίου Θεσσαλονίκης, Η Βασιλική Χόρτη του Αλεξάνδρου και της Φρειδερίκης στη Νοσηλευτική ΤΕΙ Θεσσαλονίκης. Μπράβο, παιδιά, και καλές σπουδές.

Θάνατοι: Ο Χρήστος Χόρτης του Αναστασίου (Κολοπατής) έφυγε από τη ζωή στις 11 – 7 – 2014 σε ηλικία 79 ετών και ετάφη στο νεκροταφείο της Αργυρούπολης. Τα ειλικρινή μας συλλυπητήρια στους οικείους του. Ο Κωνσταντίνος Χόρτης του Επαμεινώνδα έφυγε από τη ζωή στις 26 – 8- 2014. Δυο μέρες πριν τον έβλεπε κανείς ευτυχισμένο στο γάμο του γιου του Νώντα. Καλό σου ταξίδι, φίλε Κώστα.

Παρουσίαση βιβλίου

Την ποιητική συλλογή «Αγκαλιά από κιμωλία» της Κατερίνας Λιβιτσάνου-Ντάνου παρουσίασαν το Σάββατο 28 Ιουνίου 2014, στην αίθουσα των εκδόσεων Γαβριηλίδη, Αγίας Ειρήνης 17, Μοναστηράκι, οι φιλόλογοι - συγγραφείς Άγγελος Γ. Χόρτης και Παναγιώτης Λ. Δεμέστιχας, με συντονίστρια την ηθοποιό του Εθνικού θεάτρου Ευτυχία Μοσχάκη, η οποία απήγγειλε και ποιήματα της συγγραφέως.

Ποιος είδε ψάρι στη στεριά; Ενώ κερατσούλι...

Το ξεψάρισμα της φακής είναι και πολιτιστικό γεγονός. Η μητέρα μπορεί να καθαρίζει στην ποδιά της φρέσκα φασολάκια στη δροσερή αυλόπορτα, όπως λέει ο ποιητής, αλλά ο γιος μπορεί άνετα να ξεψαρίζει φακή, όπως ο Νώντας στη φωτογραφία.

Παρελθόν

Του Σπύρου Κ. Χόρτη

Τα χρόνια που μεγάλωνα
στη σκέψη και το σώμα
τα όνειρά μου άπλωνα
στα δέντρα και το χώμα

Σ' αυτό το σπίτι στην πλαγιά
στην πόρτα του Ιονίου
χαμένο στο πρασινοφύω
του ήλιου του αιωνίου

Ξέμακρα απ' το πέλαγος
σ' απόσκιο του βουνού
καρτερούσα με λαχτάρα
το πανηγύρι του χωριού

Να'ρθουν όμορφα κορίτσια
ξανά να ερωτευτώ
και τον τρύγο να ξεχάσω
τη σπορά και το σκολιό

Έβανα φτερά στη σκέψη
μαζί τους πέταγα κι εγώ
και αν γι' αλλού ταξίδεψα
ο νους μου είναι στο χωριό

Αφιέρωμα 1987

Του Σπύρου Κ. Χόρτη

Πατέρα έτσι ξαφνικά
είπες να ταξιδέψεις
να μη σε βλέπει πια κανείς
το νου μας να πλανέψεις

Παράτησες τους φίλους σου
γυναίκα και παιδιά
δεν σε θωρούνε κάμποι
ούτε ψηλά βουνά

Φέτος πάλι θα γενούνε
πανηγύρια στα χωριά
μα κανείς δεν θα χορέψει
στη δική σου τη σειρά.

Όταν θα σέρνουνε χορούς
που είχες αγαπήσει
το δάκρυ απ' τα μάτια μας
θα τρέχει σαν τη βρύση

Μες στις ψυχές τις παρυφές
στο χώμα του Αϊ – Γιάννη
και στις καρδιές των φίλων σου
ζεις, Κώστα Μανταγιάννη.

